

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö (22.5.2012)

ASIA: Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä.
OKM/77/040/2011

Metropolia Ammattikorkeakoulu kiittää Opetus- ja kulttuuriministeriötä lausuntopyynnöstä ja esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa:

Työryhmän raportti on kattava ja antaa selkeän kuvan ruotsin kielen opetuksesta eri kouluasteilla. Ruotsin opetuksen laadun parantaminen ja opetusjärjestelyjen monipuolistaminen ovat ajankohtaisia haasteita niin peruskouluissa ja lukioissa kuin yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Suomeen tarvitaan kansallinen kielistrategia kielitaidon laventamiseksi ja syventämiseksi. Samanaikaisesti on pohdittava eri koulutusasteiden kielitarjontaa ja kieliopintojen aloitusikää.

Viime vuosina ammattikorkeakouluun otettavien opiskelijoiden ruotsin kielen taito on huomattavasti laskenut. Tämä käy ilmi mm. Metropolian kielten lähtötasotestien tuloksista. Tänä päivänä yhä useampi ammattikorkeakoulussa opintonsa aloittava opiskelija ei ole kirjoittanut ruotsia ylioppilaskirjoituksissa tai opiskelijalla on toisen asteen ammatillinen tutkinto, jolloin kieliopintojen määrässä ja ruotsin kielen lähtötasossa on huomattavia eroja.

Tekniikan ja liikenteen koulutusalaalla ruotsin kielen lähtötaso on muita aloja matalampi ja opiskelumotivaatio kielen opiskeluun heikompi. Työelämä tarvitsee kuitenkin ruotsin kielen taitoisia ammattiosaajia. Eroja ruotsin kielen osaamistarpeissa on sekä alueellisesti että ammattialakohtaisesti. Ammattikorkeakoulun kielten opetuksen sisällöt ja kielitaidon osaamistavoitteet on suunniteltava vastaamaan määrällisesti ja laadullisesti todellisia työelämätarpeita.

Ammattikorkeakoulu on joutunut vaikeaan tilanteeseen, kun tutkintoasetus edellyttää ruotsin kielen taitoa tietyllä taitotasolla, mutta opiskelijoiden lähtötaso heikkenee jatkuvasti. Korkeakoulun opetusjärjestelyt ja pienenevät taloudelliset resurssit eivät riitä opiskelijoiden tarvitsemien valmentavien kieliopintojen ja tukiopetuksen toteuttamiseen, kun pääpainon kuitenkin tulisi olla ammatillisen ruotsin opetuksessa ja kielitutkinnon taitotasolla. Korkeakoulu ja kielten opettaja joutuvat jatkuvasti arvioimaan, onko opiskelijoiden mahdollista saavuttaa nykyisessä tilanteessa AMK-asetuksen 8 § mukainen ammatillinen kielen osaaminen.

22.8.2012

Ammattikorkeakoulun kannalta kestävä ratkaisu olisi peruskoulun ja lukion tuottaman kielitaidon selvä parantaminen, jolloin korkeakoulussa voidaan rakentaa sen pohjalle tutkintoasetuksen edellyttämä kielitaito. Poliittisilla päättäjillä on myös mahdollisuus purkaa korkeakoulututkinnon edellyttämä pakollinen ruotsin kielen kielitaitovaatimus. Se ei ole kartuttanut toivotulla tavalla kansallista kielivaroa - ei työelämätarpeiden eikä ruotsinkielisen väestön palvelemisen kannalta.

Seuraavassa kommentoidaan raportin yksityiskohtia ammattikorkeakoulun ruotsin kielen opetuksen näkökulmasta.

Ammattikorkeakoulussa on koulutusaloja (mm. sosiaali- ja terveysala), joiden työtehtävissä voidaan lainsäädännön perusteella edellyttää ruotsin kielen osaamista ja työnantaja pitää sitä etuna rekrytointitilanteissa. Useilla terveysalan opiskelijoilla on jo korkeakouluopintojen alkaessa erittäin hyvä ruotsin kielen perusosaaminen. On myös koulutusaloja, joilla ruotsin kielen tarve työelämässä on pienempi. Toivottavaa olisi, että kaksikieliset organisaatiot tukisivat ja palkitsisivat aktiivisemmin työntekijöitä toisen kotimaisen kielen osaamisesta. (s. 17-18)

Kieltenopettajat esittävät harkittavaksi kahta vaihtoehtoa: joko ruotsin (toisen kotimaisen) vapaaehtoisuus lukio-opinnoissa ja ylioppilastutkinnossa tai ruotsin (toisen kotimaisen) pakollisuus lukio-opinnoissa ja ylioppilastutkinnossa. Nykyinen malli ei ole ammattikorkeakoulun näkökulmasta toimiva. (s. 33-35)

Työryhmän ehdotukset ruotsin kielen osaamisen kehittämiseksi ovat perusteltuja koulutusjatkumon ja yhdenvertaisen oppimisen turvaamiseksi. Ruotsin kielen oppijoilla tulee olla valinnan mahdollisuus erilaisiin toteutuksiin ja tarjolla on oltava myös itsenäistä oppimista tukevia materiaaleja. Kansainvälisiä opiskelijavaihtoja tulee lisätä ja niiden tuomat kokemukset tulee sisällyttää rikastuttamaan opetusta ja lisäämään kiinnostusta ruotsin kielen opiskelua kohtaan. Maahanmuuttajaopiskelijoille pitää järjestää työelämän arkikielenkäyttötilanteisiin valmentavaa opetusta.

Hyvinä ehdotuksina raportissa esitetään, että ylioppilastutkinnon arvioinnin tulisi perustua taito- ja osaamistason kriteereihin (s. 34) ja ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmissa tulisi ammatilliset kieliopinnot saada liitettyä vieläkin paremmin omaan alaan (s. 37-36). Toimenpide-ehdotukset 1, 5, 6, 7, 8 ovat kannatettavia ja oikean suuntaisia (s. 59).

Helsingissä 22.8.2012

Riitta Konkola
Rehtori